

Καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) συγκαταλέγεται μεταξύ των σημαντικότερων οικονομιών που ασχολούνται με την αντιμετώπιση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Έως το 2018 είχε μειώσει τις εν λόγω εκπομπές κατά 23% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 ενώ έχει δεσμευτεί η μείωση αυτή να ανέλθει σε 40% έως το 2030. Τον Δεκέμβριο του 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, και τώρα προτείνει μια δέσμη μέτρων με σκοπό την ενίσχυση των φιλοδοξιών για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 καθώς και την απαλλαγή της οικονομίας της ΕΕ από τις ανθρακούχες εκπομπές έως το 2050, σύμφωνα με τη Συμφωνία του Παρισιού. Προκειμένου η ΕΕ να ακολουθήσει μια ισορροπημένη πορεία προς την επίτευξη ουδέτερου ισοζυγίου διοξειδίου του άνθρακα έως το 2050, τον Σεπτέμβριο του 2020 η Επιτροπή πρότεινε να αυξηθούν οι φιλόδοξες προσπάθειες για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο 55 % έως το 2030 συγκριτικά με τα επίπεδα του 1990.

Νομική βάση και στόχοι

Το άρθρο 191 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) καθιστά την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής δεδηλωμένο στόχο της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ.

Γενικό πλαίσιο

A. Υπερθέρμανση του πλανήτη

Χωρίς επιπλέον πολιτικές για τη μείωση των εκπομπών, η μέση θερμοκρασία του πλανήτη αναμένεται να σημειώσει περαιτέρω αύξηση που θα κυμανθεί μεταξύ 1,1 °C και 6,4 °C μέχρι τα τέλη του αιώνα. Ανθρώπινες δραστηριότητες, όπως η καύση ορυκτών καυσίμων, η αποψίλωση των δασών και η γεωργία, οδηγούν στην εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), μεθανίου (CH₄), υποξειδίου του αζώτου (N₂O) και φθορανθράκων. Τα προαναφερθέντα αέρια του θερμοκηπίου παγιδεύουν τη θερμότητα που εκπέμπει η επιφάνεια της γης και εμποδίζουν την έκλυσή της στο διάστημα, προκαλώντας έτσι την υπερθέρμανση του πλανήτη.

B. Επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή

Η υπερθέρμανση του πλανήτη έχει οδηγήσει και θα οδηγήσει σε ακόμη περισσότερα ακραία καιρικά φαινόμενα (όπως πλημμύρες, ξηρασίες, έντονες βροχοπτώσεις και καύσωνες), δασικές πυρκαγιές, προβλήματα έλλειψης νερού, τήξη των παγετώνων και άνοδο της στάθμης της θάλασσας, αλλαγές στην κατανομή ή ακόμη και εξαφάνιση

διαφόρων ειδών πανίδας και χλωρίδας, ασθένειες φυτών και προσβολή από επιβλαβείς οργανισμούς, έλλειψη τροφίμων και πόσιμου νερού και μετανάστευση πληθυσμών για την αποφυγή αυτών των κινδύνων. Σύμφωνα με επιστημονικά στοιχεία, οι κίνδυνοι μη αναστρέψιμων και καταστροφικών αλλαγών θα αυξηθούν σημαντικά εάν η θερμοκρασία του πλανήτη σημειώσει αύξηση μεγαλύτερη των 2 °C – ή ακόμα και 1,5°C – σε σχέση με τα επίπεδα της προβιομηχανικής εποχής.

Γ. Το κόστος της ανάληψης δράσης σε σύγκριση με το κόστος της αδράνειας

Σύμφωνα με την έκθεση Stern του 2006, η αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη θα стоίχιζε 1% του παγκόσμιου ΑΕΠ ετησίως, ενώ αντίστοιχα η αδράνεια πιθανολογείται ότι θα стоίχιζε τουλάχιστον 5% και στη χειρότερη περίπτωση έως και 20% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Επομένως θα χρειαζόταν να επενδυθεί ένα μικρό μόνο μέρος του συνολικού παγκόσμιου ΑΕΠ σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και, σε αντάλλαγμα, η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής θα απέφερε οφέλη για την υγεία του ανθρώπου, θα ενίσχυε την ενεργειακή ασφάλεια και θα περιοριζε άλλες ζημίες.

Δ. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

Στα μέτρα για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή περιλαμβάνονται ήπια και μη δαπανηρά μέτρα (διατήρηση των υδάτινων πόρων, αμειψισπορά, ανθεκτικές στην ξηρασία ποικιλίες, δημόσιος προγραμματισμός και ευαισθητοποίηση) αλλά και δαπανηρά μέτρα προστασίας και μετεγκατάστασης (ανύψωση των αντιπλημμυρικών αναχωμάτων, απομάκρυνση λιμένων, βιομηχανικών εγκαταστάσεων και ανθρώπων από παράκτιες περιοχές χαμηλού υψόμετρου και από πλημμυρικές ζώνες). Η [Στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή](#) επιδιώκει να καταστήσει την Ευρώπη ανθεκτικότερη στην κλιματική αλλαγή. Προάγει έναν καλύτερο συντονισμό και μια καλύτερη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και ενισχύει τις προσπάθειες ενσωμάτωσης της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής της ΕΕ.

Επιτεύγματα

Α. Διεθνής πολιτική για το κλίμα

Τον Δεκέμβριο του 2015, στην 21η Διάσκεψη των συμβαλλόμενων μερών (COP21) της Σύμβασης-πλαisiού των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC) στο Παρίσι, οι κυβερνήσεις ενέκριναν, μετά από διαπραγματεύσεις που διήρκεσαν περισσότερο από δύο δεκαετίες, την πρώτη οικουμενική συμφωνία για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Η [Συμφωνία του Παρισιού](#) επιδιώκει να διατηρήσει την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη σε επίπεδα «σαφώς κατώτερα» των 2 °C, ενώ προσπαθεί να την περιορίσει σε 1,5 °C πάνω από τα επίπεδα της προβιομηχανικής εποχής. Για να υλοποιήσουν τον στόχο αυτό, τα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν να φτάσουν το συντομότερο δυνατό στο σημείο εκείνο πέρα από το οποίο δεν πρόκειται να αυξηθούν άλλο οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου παγκοσμίως και να επιτύχουν μηδενικό ισοζύγιο εκπομπών κατά το δεύτερο ήμισυ του τρέχοντος αιώνα. Οι χρηματοοικονομικές ροές πρόκειται να ακολουθήσουν τους στόχους αυτούς. Για πρώτη φορά, όλα τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να καταβάλουν φιλόδοξες προσπάθειες για τη μείωση των εκπομπών

αερίων του θερμοκηπίου, τηρώντας την αρχή των «κοινών αλλά διαφοροποιημένων ευθυνών και των αντίστοιχων ικανοτήτων», ήτοι σύμφωνα με τις συγκεκριμένες για αυτά καταστάσεις και δυνατότητες. Κάθε πέντε χρόνια θα πρέπει όλες οι χώρες να ανανεώνουν και να αναβαθμίζουν τα σχέδια δράσης τους για το κλίμα («εθνικά καθορισμένες συνεισφορές») και να τα κοινοποιούν με διαφάνεια, ούτως ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγηση της συλλογικής προόδου («παγκόσμιος απολογισμός»). Ιδίως δε οι πιο ευάλωτες χώρες, οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και τα αναπτυσσόμενα μικρά νησιωτικά κράτη θα λάβουν υποστήριξη, τόσο με οικονομικά μέσα όσο και με την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού τους. Η προσαρμογή, η οποία αναφέρεται κατά τρόπο ισότιμο με τον μετριασμό, αναγνωρίζεται ως παγκόσμια πρόκληση· το ίδιο και η σημασία της αντιμετώπισης «απωλειών και ζημιών» που οφείλονται στις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Η Συμφωνία τέθηκε σε ισχύ τον Νοέμβριο του 2016 έχοντας κυρωθεί από τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό των 55 κυβερνήσεων που ευθύνονται για τουλάχιστον το 55% των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε παγκόσμιο επίπεδο. Όλες οι χώρες της ΕΕ κύρωσαν τη Συμφωνία.

B. Προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής

Μέσω του πλαισίου για το κλίμα και την ενέργεια για το 2030, που αντανάκλα και τη δέσμευσή της στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού, η ΕΕ δεσμεύτηκε να επιδιώξει την επίτευξη των ακόλουθων στόχων έως το 2030: μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου τουλάχιστον κατά 40% κάτω από τα επίπεδα του 1990, βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κατά 32,5% και αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο 32% της τελικής κατανάλωσης. Το πλαίσιο για το 2030 αποτελεί τη συνέχεια των «στόχων 20-20-20» που αποφασίστηκαν το 2007 από τους ηγέτες της ΕΕ για το 2020: μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 20%, αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική κατανάλωση ενέργειας κατά 20% και μείωση της συνολικής κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας της ΕΕ κατά 20% (όλα τα ποσοστά σε σχέση με το 1990). Όλοι αυτοί οι στόχοι έλαβαν τη μορφή δεσμευτικών νομοθετικών μέτρων.

Το [σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ \(ΣΕΔΕ\)](#), η πρώτη και η μεγαλύτερη μέχρι σήμερα διεθνής αγορά άνθρακα, αποτελεί βασικό μέσο πολιτικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Βασίζεται στην αρχή «ανώτατων ορίων και δικαιωμάτων εμπορίας» (cap and trade): τίθεται «ανώτατο όριο» («cap») για τις συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που μπορούν να προκύψουν από τις περισσότερες από 11 000 εγκαταστάσεις (εργοστάσια, σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, κ.λπ.) που περιλαμβάνονται στο σύστημα. Κάθε εγκατάσταση αγοράζει ή λαμβάνει «δικαιώματα εκπομπών» που τίθενται σε πλειστηριασμό από τα κράτη μέλη. Αυτές οι πιστώσεις εκπομπών — εκ των οποίων κάθε πίστωση αντιστοιχεί σε έναν τόνο εκπομπών CO₂ — μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορίας με άλλες εγκαταστάσεις, εάν παραμείνουν αχρησιμοποίητες. Με την πάροδο του χρόνου, ο συνολικός αριθμός δικαιωμάτων μειώνεται σταδιακά. Δύο ταμεία, ένα ταμείο εκσυγχρονισμού και ένα ταμείο καινοτομίας, θα συμβάλουν στην αναβάθμιση των ενεργειακών συστημάτων σε οικονομικά ασθενέστερα κράτη μέλη και θα προωθήσουν την καινοτομία μέσω της χρηματοδότησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα (CCS) και των σχεδίων για χαμηλές εκπομπές άνθρακα. Το ΣΕΔΕ καλύπτει και τις εκπομπές των

αεροπορικών μεταφορών· ωστόσο, η υφιστάμενη [απαλλαγή για τις διηπειρωτικές πτήσεις](#) παρατάθηκε έως τα τέλη του 2023, καθώς τότε πρόκειται να αρχίσει η πρώτη φάση του σχεδίου μείωσης και αντιστάθμισης των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για τις διεθνείς αεροπορικές μεταφορές (CORSIA) του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ). [Η Ελβετία και η ΕΕ συμφώνησαν να συνδέσουν τα συστήματα εμπορίας εκπομπών τους.](#)

Οι εκπομπές από τομείς που δεν καλύπτονται από το ΣΕΔΕ, όπως οι οδικές μεταφορές, τα απόβλητα, η γεωργία και η κατασκευή κτιρίων, υπόκεινται σε δεσμευτικούς ετήσιους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για κάθε κράτος μέλος, οι οποίοι καθορίζονται στον [κανονισμό για τον επιμερισμό των προσπαθειών](#). Σε πρόσφατη επικαιροποίηση, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν να θέσουν ελάχιστους στόχους για την περίοδο 2021-2030, ώστε να βοηθήσουν στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ να μειωθούν κατά 30%, συγκριτικά με το 2005, τα αέρια του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τους τομείς αυτούς και να συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού. Επιπλέον, θα πρέπει για πρώτη φορά όλα τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι οι εκπομπές από τη χρήση της γης, την αλλαγή στη [χρήση της γης και τις δασοκομικές δραστηριότητες \(LULUCF\)](#) δεν θα υπερβαίνουν την ικανότητα απορρόφησης. Με άλλα λόγια, η διαχείριση των δασών, των καλλιεργήσιμων εκτάσεων και των βοσκοτόπων θα γίνεται με βιώσιμο τρόπο, προκειμένου να απορροφώνται όσο το δυνατόν περισσότερες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από την ατμόσφαιρα, και τουλάχιστον όσες εκλύονται από τον ίδιο τον τομέα («κανόνας της μη επιβάρυνσης»). Με τον τρόπο αυτό θα υπάρξει μια σημαντική συνεισφορά στην καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής.

Η [οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές](#) ενέργειας έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι έως το 2030 οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή, η αιολική, η υδροηλεκτρική ενέργεια και η βιομάζα, θα καλύπτουν τουλάχιστον το 32% της συνολικής κατανάλωσης ενέργειας της ΕΕ όσον αφορά την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τις μεταφορές, τη θέρμανση και την ψύξη. Κάθε κράτος μέλος υιοθετεί το δικό του εθνικό σχέδιο δράσης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων τομεακών στόχων. Για να προωθηθεί η χρήση της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στον τομέα των μεταφορών, κάθε κράτος μέλος ορίζει υποχρέωση των προμηθευτών καυσίμων να μεριμνούν ώστε το μερίδιο ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας στον τομέα των μεταφορών να είναι τουλάχιστον 14 % μέχρι το 2030.

Η αναθεωρημένη [οδηγία για την ενεργειακή απόδοση](#) θέτει έναν στόχο ενεργειακής απόδοσης για την ΕΕ της τάξης του 32,5% έως το 2030, με ρήτρα αναθεώρησης του στόχου προς τα πάνω έως το 2023. Επεκτείνει επίσης την υποχρέωση ετήσιας εξοικονόμησης ενέργειας και πέραν του 2020. Επιπρόσθετα, τον Μάιο του 2018 θεσπίστηκε η αναθεωρημένη [οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων](#), η οποία περιλαμβάνει μέτρα που θα επιταχύνουν τον ρυθμό ανακαίνισης των κτιρίων για την εφαρμογή συστημάτων μεγαλύτερης ενεργειακής απόδοσης και θα βελτιώσουν την ενεργειακή απόδοση των νέων κτιρίων, με χρήση έξυπνων συστημάτων διαχείρισης ενέργειας.

Επιπλέον, για πρώτη φορά, ο [κανονισμός για τη διακυβέρνηση](#) εφαρμόζει μια διαδικασία διακυβέρνησης, που διέπεται από διαφάνεια, για την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά τους στόχους της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για

το Κλίμα της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να υιοθετήσουν ολοκληρωμένα εθνικά σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια για το διάστημα 2021-2030. Τον Σεπτέμβριο του 2020 η Επιτροπή [αξιολόγησε τα τελικά εθνικά σχέδια για το κλίμα και την ενέργεια](#) και επιβεβαίωσε ότι συνάδουν σε μεγάλο βαθμό με τους στόχους της Ένωσης για το 2030, με εξαίρεση την ενεργειακή απόδοση για την οποία εξακολουθούν να απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες. Η διαδικασία διακυβέρνησης παρέχει επίσης ανά διετία την ευκαιρία επικαιροποίησης των σχεδίων ώστε να αποτυπωθεί οποιαδήποτε αποκτηθείσα εμπειρία και να αξιοποιηθούν οι νέες ευκαιρίες για το υπόλοιπο της δεκαετίας.

[Η τεχνολογία δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα \(CCS\)](#) διαχωρίζει το CO₂ από τις ατμοσφαιρικές εκπομπές (που προέρχονται από βιομηχανικές διεργασίες), το συμπιέζει και το μεταφέρει σε τοποθεσία όπου μπορεί να αποθηκευτεί. Σύμφωνα με την Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή, με αυτή την τεχνολογία θα μπορούσε να αποφευχθεί το 80-90% των εκπομπών CO₂ που παράγονται από σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με καύση ορυκτών καυσίμων. Ωστόσο, η υλοποίηση των προβλεπόμενων σχεδίων επίδειξης στην Ευρώπη αποδείχθηκε δυσκολότερη από ό,τι είχε προβλεφθεί αρχικά, καθώς το υψηλό κόστος αποτέλεσε ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια.

Τα νέα επιβατικά οχήματα που ταξινομούνται στην ΕΕ πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές όσον αφορά τις εκπομπές [CO₂](#). Ο στόχος που έπρεπε να επιτευχθεί από τα οχήματα το 2015 ήταν κατά μέσο όρο τα 130g CO₂/km, ενώ από το 2021 και έπειτα θα μειωθεί σε 95 g/km. Προκειμένου να δημιουργηθούν κίνητρα για τη βιομηχανία ώστε να επενδύσει σε νέες τεχνολογίες, μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα αποκαλούμενα «πιστωτικά υπερμόρια», σύμφωνα με τα οποία τα πιο καθαρά αυτοκίνητα σε κάθε κατηγορία κατασκευαστή υπολογίζονται ως περισσότερο από ένα αυτοκίνητο κατά τη μέτρηση των μέσων ειδικών εκπομπών CO₂. Υφίσταται παρόμοιος κανονισμός για τα [ημιφορτηγά](#). Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο συμφώνησαν σε περαιτέρω μείωση των εκπομπών CO₂ για τα νέα επιβατικά οχήματα (37,5%) και τα νέα ημιφορτηγά, (31%) που θα ισχύει για το σύνολο του στόλου οχημάτων της ΕΕ, με χρονικό ορίζοντα το 2030. Παράλληλα και για πρώτη φορά, έχει οριστεί ένας στόχος μείωσης των εκπομπών CO₂ κατά 30% για τα νέα φορτηγά, με έναν ενδιάμεσο στόχο ύψους 15% έως το 2025.

Επίσης, και η [ποιότητα του καυσίμου](#) αποτελεί πολύ σημαντικό στοιχείο όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η νομοθεσία της ΕΕ έχει θέσει ως στόχο τη μείωση της έντασης των αερίων θερμοκηπίου των καυσίμων κατά 6% μέχρι το 2020: τούτο θα καταστεί δυνατό, μεταξύ άλλων, με τη χρήση βιοκαυσίμων, τα οποία ωστόσο οφείλουν να συμμορφώνονται με ορισμένα κριτήρια βιωσιμότητας.

Οι εκπομπές CO₂ από τις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές είναι σημαντικές και αναμένεται να αυξηθούν αισθητά. Η ΕΕ, ενώ ασκεί πιέσεις για μια παγκόσμια προσέγγιση, έχει στο μεταξύ θεσπίσει ένα σύστημα για ολόκληρη την Ένωση με στόχο την [παρακολούθηση, την υποβολή εκθέσεων και την επαλήθευση \(ΠΥΕ\) των εκπομπών CO₂ από πλοία](#), ως πρώτο μέτρο για τον περιορισμό των εκπομπών. Τα μεγάλα πλοία πρέπει να παρακολουθούν και να ενημερώνουν σε ετήσια βάση σχετικά

με τις επαληθευμένες ποσότητες CO₂ που εκλύονται στους λιμένες της Ένωσης κατά την πλεύση από και προς τους λιμένες αυτούς καθώς και εντός τους, μαζί με άλλες σχετικές πληροφορίες.

Μετά την απαγόρευση των χλωροφθορανθράκων (CFCs) στη δεκαετία του 1980 για να σταματήσει η καταστροφή της στιβάδας του όζοντος, χρησιμοποιούνται σήμερα φθοριούχα αέρια ως υποκατάστατα σε ένα ευρύ φάσμα βιομηχανικών εφαρμογών, όπως στα συστήματα κλιματισμού και ψύξης, επειδή τα αέρια αυτά δεν βλάπτουν τη στιβάδα του όζοντος. Ωστόσο, θα μπορούσαν δυνητικά να συμβάλουν στην υπερθέρμανση του πλανήτη 23 000 φορές περισσότερο από ό,τι το CO₂. Για τον λόγο αυτό, η ΕΕ έχει λάβει μέτρα για τον έλεγχο της χρήσης [φθοριούχων αερίων](#) και για την απαγόρευση της χρήσης τους σε καινούργιες συσκευές κλιματισμού και ψύξης έως το 2022-2025, ανοίγοντας έτσι τον δρόμο για τη σταδιακή κατάργησή τους σε παγκόσμιο επίπεδο.

Γ. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Στις 11 Δεκεμβρίου 2019, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την [Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία](#), μια δέσμη φιλόδοξων μέτρων που θα επιτρέψει στην ΕΕ να επιτύχει ένα ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα έως το 2050. Τα μέτρα αυτά, τα οποία συνοδεύονται από έναν αρχικό χάρτη πορείας βασικών πολιτικών, κυμαίνονται από φιλόδοξες περικοπές στις εκπομπές μέχρι επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία αιχμής, με στόχο τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης. Η Πράσινη Συμφωνία αποσκοπεί επίσης να αποτελέσει μια νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για την ανάπτυξη, υποστηριζόμενη από επενδύσεις σε πράσινες τεχνολογίες, βιώσιμες λύσεις και νέες επιχειρήσεις. Η συμμετοχή και η δέσμευση των πολιτών και όλων των συμφεροντούχων είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχία της Συμφωνίας. Πάνω από όλα, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία χαράσσει μια πορεία για μια πρόσφορη και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση.

Στη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2019, όλα τα κράτη μέλη υιοθέτησαν τον στόχο να επιτευχθεί ουδέτερο ισοζύγιο διοξειδίου του άνθρακα στην ΕΕ έως το 2050, με εξαίρεση την Πολωνία, η οποία, μολονότι υποστηρίζει τον στόχο του 2050, δεν ήταν σε θέση να δεσμευτεί για την υλοποίησή του.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία παρέχει [ένα σχέδιο δράσης](#) για τη μετατροπή της ΕΕ σε βιώσιμη και ανταγωνιστική οικονομία. Μεταξύ των προτεινόμενων μέτρων είναι και ο [ευρωπαϊκός νόμος για το κλίμα](#), ώστε να διασφαλιστεί μια κλιματικά ουδέτερη ΕΕ έως το 2050. Συγκεκριμένα προβλέπει ενίσχυση του [στόχου του 2030](#) για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55%. Επιπλέον, μεταξύ των προτάσεων της Επιτροπής το 2020 ήταν μια ανακοίνωση σχετικά με το [επενδυτικό σχέδιο για μια βιώσιμη Ευρώπη](#), μια πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του [Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης](#), στρατηγικές της ΕΕ για την [ενσωμάτωση του ενεργειακού συστήματος](#) και για το [υδρογόνο](#) και, τον Οκτώβριο, μια ανακοίνωση σχετικά με τον τρόπο [μείωσης των εκπομπών μεθανίου](#).

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Οι διοργανικές διαπραγματεύσεις τα προσεχή έτη θα καθορίσουν τον τρόπο με τον οποίο οι νέες αυτές προτάσεις της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας θα μετουσιωθούν

σε συγκεκριμένα μέτρα. Όσον αφορά τα ζητήματα της κλιματικής αλλαγής, το Κοινοβούλιο συμμετέχει παραδοσιακά σε τέτοιες διοργανικές διαπραγματεύσεις με θέσεις που αυξάνουν τις φιλόδοξες προσπάθειες των δράσεων της ΕΕ.

Το Κοινοβούλιο έδωσε ένα ισχυρό μήνυμα ως απάντηση στην πρόταση της Επιτροπής σχετικά με ένα πλαίσιο για τις πολιτικές που αφορούν το κλίμα και την ενέργεια με χρονικό ορίζοντα το έτος 2030, ζητώντας να τεθούν τρεις δεσμευτικοί στόχοι (πιο φιλόδοξοι από εκείνους που τελικά συμφωνήθηκαν): μείωση των εγχώριων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου τουλάχιστον κατά 40% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990· συνολικό μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην τελική κατανάλωση ενέργειας της τάξης του 35%· και αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 40%.

Πριν από τη διάσκεψη του Παρισιού για το κλίμα το 2015, το Κοινοβούλιο υπογράμμισε εκ νέου την επείγουσα ανάγκη για «αποτελεσματική ρύθμιση και περιορισμό των εκπομπών από τις διεθνείς αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές». Εξέφρασε την απογοήτευσή του για το γεγονός ότι ο ΔΟΠΑ δεν συμφώνησε στη μείωση των εκπομπών. Αντίθετα το σύστημα CORSIA εστιάζει κυρίως σε αντισταθμιστικά μέτρα τα οποία δεν έχουν καμία εγγύηση ποιότητας και θα έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα μόνο από το 2027 και μετά. Σημαντικά μέλη του ΔΟΠΑ δεν έχουν ακόμη δεσμευτεί να συμμετάσχουν στην εθελοντική φάση.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστηρίζει μία ευρείας βάσης τιμολόγηση του άνθρακα και τάσσεται υπέρ της κατανομής των εσόδων που προέρχονται από την εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών σε επενδύσεις που σχετίζονται με την προστασία του κλίματος. Ζητεί συγκεκριμένα μέτρα, συμπεριλαμβανομένου ενός χρονοδιαγράμματος, για τη σταδιακή κατάργηση όλων των επιδοτήσεων στα ορυκτά καύσιμα μέχρι το 2020.

Κατά τις διαπραγματεύσεις με το Συμβούλιο για τα φθοριούχα αέρια, το Κοινοβούλιο τάχθηκε υπέρ της πλήρους σταδιακής κατάργησης αυτών των επιβλαβών για το περιβάλλον αερίων σε διάφορους νέους τομείς όπου υπάρχουν ασφαλείς, ενεργειακά και οικονομικά αποδοτικές εναλλακτικές λύσεις.

Σε προηγούμενη επικαιροποίηση σχετικά με τις εκπομπές CO₂ από επιβατικά οχήματα και ημιφορτηγά, το Κοινοβούλιο επέμεινε ότι πρέπει να δρομολογηθεί το ταχύτερο δυνατό ο νέος παγκόσμιος κύκλος δοκιμής που ορίστηκε από τα Ηνωμένα Έθνη ώστε να αποτυπώνονται οι πραγματικές συνθήκες οδήγησης κατά τη μέτρηση των εκπομπών CO₂.

Ενόψει της διάσκεψης για το κλίμα στο Κατοβίτσε (COP24), για πρώτη φορά, το Κοινοβούλιο ζήτησε, στο [ψήφισμά του του Οκτωβρίου 2018](#), την αύξηση του στόχου της ΕΕ για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 κατά 55%. Επιπλέον το Κοινοβούλιο έκρινε ότι οι σοβαρές και πιθανότατα μη αναστρέψιμες επιπτώσεις από την αύξηση κατά 2°C σε παγκόσμια θερμοκρασία θα μπορούσαν να αποφευχθούν, εάν επιδιωχθεί ο πιο φιλόδοξος στόχος της Συμφωνίας του Παρισιού για αύξηση κατά 1,5°C, ο οποίος θα απαιτούσε τον μηδενισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου παγκοσμίως το αργότερο έως το 2050. Για αυτό το λόγο ζήτησε από την Επιτροπή να προτείνει μια μακροπρόθεσμη ευρωπαϊκή στρατηγική μηδενικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου για τα μέσα του αιώνα.

Τον Ιούλιο του 2018 το Κοινοβούλιο ενέκρινε [ψήφισμα σχετικά με τη διπλωματία της ΕΕ στον τομέα του κλίματος](#), στο οποίο τόνισε την ευθύνη της ΕΕ να αναλάβει ηγετικό

ρόλο όσον αφορά τη δράση για το κλίμα, καθώς και την πρόληψη των συγκρούσεων. Στην έκθεση τονίζεται ότι οι διπλωματικές ικανότητες της ΕΕ θα πρέπει να ενισχυθούν προκειμένου να προαχθεί η δράση για το κλίμα σε παγκόσμιο επίπεδο, να στηριχθεί η εφαρμογή της Συμφωνίας του Παρισιού και να αποτραπεί η σύγκρουση σχετικά με την κλιματική αλλαγή.

Στις 28 Νοεμβρίου 2019, το Κοινοβούλιο [κήρυξε την Ευρώπη σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης όσον αφορά το κλίμα](#) και κάλεσε όλες τις χώρες της ΕΕ να δεσμευτούν για την επίτευξη μηδενικού ισοζυγίου εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2050. Το Κοινοβούλιο ζητεί επίσης από την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι όλες οι σχετικές νομοθετικές προτάσεις ευθυγραμμίζονται πλήρως με τον στόχο για τον περιορισμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη κάτω από 1,5°C.

Στις 8 Οκτωβρίου 2020, το Κοινοβούλιο ενέκρινε τη διαπραγματευτική εντολή του σχετικά με τον ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα, ζητώντας να αυξηθεί στο 60% ο στόχος για τη μείωση των εκπομπών έως το 2030. Ζήτησε επίσης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να διεξάγει εκτίμηση επιπτώσεων και στη συνέχεια να καθορίσει έναν ενδιάμεσο στόχο για το 2040, για να διασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα βρίσκεται στον σωστό δρόμο για την επίτευξη του στόχου για το 2050. Τέλος, ζητεί από την ΕΕ και τα κράτη μέλη, το αργότερο ως τις 31 Δεκεμβρίου 2025, να καταργήσουν σταδιακά όλες τις άμεσες και έμμεσες επιδοτήσεις στα ορυκτά καύσιμα.

Georgios Amanatidis
11/2020

